

Manuel Bouzas Canosa
Unidade de Policía Autónoma de Galicia

O tema dos incendios forestais é un obxecto de debate continuo e permanente na sociedade, sobre todo na galega. O que me interesa neste momento é trasladarlles a todos vostedes, que son profesionais desta loita, o sentir da policía no campo dos incendios forestais.

En primeiro lugar quero dicir que na Policía Autónoma de Galicia, nas 6 sedes (comisaría) que ten actualmente, hai un total de 25 funcionarios dedicados en exclusividade a este tipo de loita, cantidade evidentemente exígua, cantidade que no verán, –ben saben que é período de vacacións– se ve diminuída en case un terzo. Isto é así, non quero dar unha visión apocalíptica nin moito menos, pero é unha realidade.

Por tanto, desde aquí, xa estou dicindo que os recursos son escasos.

A segunda cuestión centrarémola no xeito de traballar da policía. Non tivo tanta repercusión a creación de grupos de incendios forestais, que levan máis ou menos un ano funcionando, dedicados ao que é a investigación pura, porque é certo que no corpo nacional de policía falta e faltou cultura de investigación de incendios forestais. Eu fun profesor nunha escola de policía en Ávila e nunca se falou alí de incendios forestais; ningún lles ensinou aos policías o que eran os incendios forestais. Entón, o feito de poñer en marcha uns grupos de investigación de incendios forestais é, primeiro, para crear cultura investigadora operativa policial, nunha materia que é o suficientemente importante e prexudicial para que mereza un tratamento específico de investigación.

A partir de aí, un procedemento de investigación de policía –todos teñen que sabelo– pasa por tres puntos fundamentais: unha parte é a captación de información inicial; calquera corpo policial sen información é un corpo morto. O tratamento da información (é unha riqueza telos aquí e poderlles dicir isto), o volume de información que se pode xerar é inxente, información bruta,

total, no sentido de que ten que ser obxecto de análise para que constitúa o que se chama intelixencia e podela facer operativa.

A min, cada pouco, chéganme ao despacho notas informativas, cartas anónimas de moitísimos veciños onde din: «fulano, o fillo de non sei quen ou...». Estannos dado información que por si mesma non vale; hai que depurala, trasladala aos grupos de investigación, analizala e facela operativa. Esa operatividade pode desembocar, como dicía o Ministerio Fiscal, en tratar de reducir indicios. Insisto aquí, e disinto un pouquiño do fiscal xefe de Galicia. Prefiro que para este tipo de cuestións sexa un profesional da xudicatura o que analice a pluralidade de indicios; e falo como policía; sempre vai valorar ese indicio que moitas veces é tan sutil que a mesma vontade popular en ocasións non sabe discernir. Respecto á súa opinión, señor fiscal, pero disinto.

Entón o tema é que esa captación de información, esas fontes de información teñen que ser depuradas. Eu son dunha aldea de Ourense e nela hai lume, ardeu este verán. Fun alí co conselleiro (somos paisanos da mesma aldea), e todos sabemos como nos movemos nas aldeas e nas vilas.

O segundo punto desta banca da investigación é a análise pericial, o que en termos policiais se pode coñecer como inspección ocular no lugar dos feitos. No lugar do crime tamén rezaba e reviste unha importancia fundamental. Claro que aquí nós loitamos cunha dobre dificultade. Desde este punto de vista da cuestión pericial é moito máis difícil investigar un incendio forestal ca un homicidio. Se o di un comisario de policía, é así, evidentemente.

Porque os protocolos de actuación de toda a cuestión pericial que desemboca na captación, na consecución de probas, requiren moito protocolo, en calquera tipo de delito existente no noso dereito positivo. No entanto, no tema de incendios forestais non requiren protocolo os procedementos de investigación en técnica pericial.

O terceiro punto, e ás veces na nosa sociedade galega é difícil chegar, son as recolleitas testemuñais, é dicir, os testemuños de veciños, cidadáns. Non sei que resposta terá algún día –aínda non o fixo a Policía Autónoma– cando propoñamos a Lei de pro-

tección de testemuñas e algún veciño de calquera parte do noso lugar sexa protexido por un testemuño neste sentido. Non sei, non está lonxe o día en que se producirá esa cuestión. Entón estes tres puntos son os que teñen que coñecer e entender que para nós son fundamentais. Fago especial fincapé no primeiro porque, cando se crearon estes grupos de investigación de incendios forestais, foi tal a importancia que eu lle dei ao tema da captación de información, das fontes de información de calquera índole, que foron dotados antes ca con coche –para que me entendan– con teléfono móbil.

A miña loita é que todos vostedes, a xente implicada na loita contra o lume, tivesen ese número de teléfono móbil que puidese estar operativo. Sempre pode ser obxecto de debate, porque os policíaos tamén dormen, como dicía ao comezo, os recursos son escasos, hai fallas de cobertura, etc.

A idea sería esta: que calquera de vostedes, calquera veciño, tivese un teléfono onde chamar e fose atendido inmediatamente por un especialista no tema de loita contra os incendios forestais. Outra cuestión é a permanencia nos equipos de investigación, agora no inverno, cando non hai lume. Pero agora o labor de captación de información é fundamental para nós; agora é cando hai que traballar. Agora cando estamos máis relaxados, no verán o que hai que facer é apagar, deter, presentarse, facer inspeccións oculares. Pero evidentemente a captación de información ten que ir por aí. Vedes que fago especial énfase nesta cuestión porque sodes os ollos, as orellas, os brazos, as mans, dun corpo de policía vivo como pretendemos ser. Cando falo de policía, entendo que a Garda Civil está na mesma liña, xa que somos corpos policíaos e esa información está aí cumprindo a súa función.

A partir de aí, con estas tres cuestións, nace o que é realmente unha investigación policial. A loita xuridico-policial non é suficiente, a Administración ten moito que dicir desde o punto de vista preventivo.

Lembro hai 7 ou 8 anos, cando se comezou a falar de delitos maiores e delitos menores. Unha teoría que exportou un alcalde, non con demasiada boa prensa, foi a teoría da delincuencia

das fiestras, dos cristais rotos. Esta era unha teoría que consistía en que nunha rúa hai un edificio que ten unha fiestra rota, un pequeno buratiño e pasa por alí un mozo e tiralle unha pedra facendo outro buratiño... Esta teoría de que o monte hai que telo limpo. Isto é o fundamental, que non haxa burato, que a prevención funcione realmente. Ese é un labor, para min, importantísimo da Administración, xunto con ese labor xurídico-policial con énfase e con medios de todo tipo. Este ano en agosto, cando foi o tema de Ourense, a nova directora xeral de Interior, que levaba no cargo moi pouquiño tempo, preguntoume a cantos policías tiñamos alí investigando rapidamente. Díxenlle que dous.

Houbo que mobilizar máis pero, non nos enganemos, non son xente especializada. Son xente con moi boa vontade, xente que lle pon unha dignidade e un amor propio importantísimo, pero que fan de todo menos investigar. Poden salvar vidas, evidentemente, imaxínense vostedes o que poden facer, un policía que leva a alguén ao lombo e evacúao. Pero cando estamos falando de investigación e de fontes referímonos a que toda a información vai a unha base de datos no Corpo Nacional de Policía para a loita contra a criminalidade. Alá polo ano 91 creouse o GATI, Grupo de Análise e Tratamento da Información. Isto, sendo máis modestos, é o que pretendemos nós aquí. Un laboratorio de información que nola procese.

Hoxe estamos en tempada de caza. Se o próximo xoves un policía autonómico que está nos grupos de Medio Ambiente está practicando a caza, independentemente do furtivismo, vailles prestar unha especial atención a aqueles que estean cazando en zona queimada. Non pasa dun tema administrativo puro, pero a nós desde o punto de vista da información resúltanos interesante, xa que ese nome queda metido no banco de información de incendios forestais. Porque no verán, no mes de agosto do ano que vén, ao cruzarmos datos, aparécenos que un señor que está cerca dun punto onde se orixinou un lume e era o que estaba cazando no mes de novembro.

Ese tipo de información e de procesos son os que pretendemos desenvolver, e digo pretendemos sen ser pretensioso.

Estamos comezando; dixen ao principio que non había cultura policial en investigación de incendios. Os protocolos todos están orientados a calquera tipo de delincuencia, menos á dos incendios forestais. Púñase énfase especial en apagar en presenza policial, pero á investigación faltáballe un engadido, algo que levar.

Penso que entre todos vós, a Policía, a Garda Civil, etc. poderemos. Eu fun dos que aplaudín publicamente e en privado a chegada do Ministerio Fiscal preto das forzas policiais, a traballar con nós, porque é síntoma de que o meu traballo ten conciencia. Non sei se vos motiva, pero estamos aquí nun foro de debate, cunha serie de autoridades que van pasar por aquí, cun policía que vos está falando, Garda Civil e Ministerio Fiscal.

Imaxinádevos cando lle dixen ao fiscal de incendios, acabado de nomear, que viñese á nosa sede porque eu lle reuniría os nosos grupos de incendios. «Aos vinte e tantos policías de toda Galicia quero que lle deas unha charla, que te vexan cerca», díxenlle. E por suposto contei coa súa colaboración total; estivo na sede da Policía Autonómica e deunos unha charla aos policías.

Cando remataron as charlas, xunteime coa xente, falei con eles e quedaron moi contentos. A chegada do Ministerio Fiscal pode ser un paso adiante no camiño da cultura da investigación.

O fiscal xefe do Tribunal Superior –falabamos antes de empezar a conferencia– xa estaba pensando en reunións e en accións colectivas.

E con toda humildade, levamos 43 detidos. [...] Con que haxa un só detido en prisión preventiva desde o mes de agosto, xa vale a pena o esforzo da policía traballando no tema.